

Ивица Дачић у интервјуу за ДВ: о ОЕБС-у, ЕУ и НАТО, неспоразумима Србије и Хрватске, референдуму у РС, о томе да ли „нормализација“ подразумева признање Косова, о хашким пресудама и Слободану Милошевићу.

ДВ: Господине Дачићу, једно од најважнијих питања на самиту ОЕБС-а у Потсдаму била је криза у Украјини и руска анексија Крима. У Београду за Вас кажу да се заузимате за руске интересе. Како оцењујете покушај Немачке као земље која председава ОЕБС-у да, после агресивног понашања Русије у Украјини, поново изгради поверење између Истока и Запада? Како процењујете изгледе за успех таквих иницијатива?

Ивица Дачић: Тема неформалног министарског састанка ОЕБС-а, који је заказао овогодишњи председавајући Франк-Валтер Штајнмајер, јесте у ствари било размишљање о будућности те организације, о томе како је могуће превазилазити различите конфликте и неке друге изазове који постоје. Дакле, не постоје само оружани конфликти, већ постоји и проблем екстремизма, радикализма, тероризма, миграција, као проблеми који се тичу друге две димензије ОЕБС-а. Расправљало се, наравно, и о недостатку поверења. Знате како, пошто је ОЕБС организација која окупља 57 чланица, неопходно је да се до свих одлука долази консензусом. Зато ту нема наметања ставова. Мора да дође до преговарања, а успешног преговарања нема уколико не постоји међусобно поверење. Велико поверење није постојало ни када је ОЕБС формиран. То значи да би требало озбиљно да се ради на свему томе. Док је била председавајућа, Србија је постигла веома значајне успехе, управо због тога што смо имали једну објективну позицију. Имали смо поверење свих страна у сукобу и мислим да једино то може да буде будућност ове организације – тражити додирне тачке како би се дошло до договора.

То важи и за регионалну политику. Ваш однос према Слободану Милошевићу и његовом наслеђу многе суседне земље виде као додатно оптерећење за односе са Србијом. Да ли и даље сматрате да је у пресуди Радовану Караџићу Милошевић ослобођен свих оптужби за ратне злочине и „етничко чишћење“. Мислите ли и даље да Запад лаже када говори о геноциду и ратним злочинима за које су одговорни Србија и српски народ?

То је веома поједностављено гледиште које постоји на Западу – да су Срби главни кривци за све оно што се дешавало на простору претходне Југославије. Ја када сам говорио о

Милошевићу, говорио сам о држави Србији. Значи, у многим пресудама у Хагу, без обзира на то да ли се суди једном или другом појединцу, у пресудама се веома често наводе и одређени делови који се не односе конкретно на тог појединца, из чега се извлаче закључци који су веома важни за неке друге теме. На примеру Карацића, у пресуди је дословце наведено да не постоје докази за то да је Слободан Милошевић, односно Србија – јер Милошевић је био председник Србије – крива за ратне злочине и да Србија и Слободан Милошевић нису били део тог, како у Хагу кажу, удруженог злочиначког подухвата. То је била суштина. То је веома важно за Србију. Значи, да свако појединачно може и мора да одговара за злочине које је починио, али да иза тога не стоји држава Србија. То је за нас, и за саму Србију, веома важно. То се уопште не тиче ни Милошевића појединачно, ни било кога другог. Реч је дакле о томе, као што знате, да смо као држава Србија суочени са разним тужбама. Постојала је тужба Хрватске, постојала је тужба Босне и Херцеговине. Видите да Тачи најављује да ће и Косово да тужи Србију, мада не знам где би Косово могло да тужи Србију, јер Косово није држава која је призната пред Уједињеним нацијама. Значи, то је немогуће учинити пред Међународним судом правде. Али сви они туже Србију да је починила злочине, геноцид и траже чак накнаду ратне штете. Значи, за нас је то што је пресуђено у случају Карацића, где је такође дефинисана улога Србије и Милошевића као председника Србије, веома важно, јер је тамо речено да не постоје докази да иза тога стоји Србија. Чак је дословно наведено да се Србија залагала за прихватање мировних планова, а да су то руководство босанских Срба, односно Карацић, одбијали. То је веома важна ствар. И не би требало то мешати са политичким питањима да ли неко подржава или не подржава Милошевића. Тада је Милошевић био председник. Ко год да је био председник, иза тога стоји одговорност за целу земљу.

Споменули сте Хрватску, Босну и Херцеговину и Косово. У каквим је односима Београд са тим земљама?

Државни врх Србије, Влада и председник, веома отворено су за мир и стабилност у региону, за наставак процеса помирења и за проналажење заједничких интереса. Нема решења по мустри „свако воли сваког“, али ми сви живимо ту у том региону, имамо сличну историју и сличне проблеме. Заједнички циљ свих земаља је у првом реду стабилизација привреде. За време сукоба изгубили смо много времена. Европска унија би свакако морала да препозна да европски пут западнобалканских земаља те земље држи на окупу и подстиче регионалну стабилност. Има потребе за заједничким пројектима, али неће бити једноставно, мада је рат одавно завршен. У стварности, прави мир још није постигнут. Онако како неко започне рат, требало би да започне и мир. Србија улаже напоре у том смеру. Нећемо се враћати у прошлост на начин који се може видети у неким земљама у којима влада антисрпска политика и које провоцирају Србију, угрожавајући мир и стабилност у региону.

Ви у Загребу видите главног кривца за погоршање хрватско-српских односа. Зашто?

Знате, Хрватска као нова чланица Европске уније покушава да профитира од те позиције и поставља Србији разне ултиматуме и услове којима би пут Србије према ЕУ требало да

буде блокиран. Они отворено прете да Србија никада неће постати чланица ЕУ. Један од проблема је Закон о процесуирању ратних злочина, али ми поштујемо међународно право. Други проблем је да су антисрпске кампање у Хрватској нормалне. Уз то иде и рехабилитација Независне Државе Хрватске која је била Хитлерова творевина. У бројним концентрационим логорима тада су убијене стотине хиљада Срба, Јевреја и осталих. А сада се, уз благослов хрватских институција, рехабилитују људи који су током Другог светског рата вршили злочине над Србима. То доводи до реакције српске стране. Зато мислим да бисмо наше билатералне проблеме морали решавати на примерен начин. Али ни у ком случају нећемо прихватити рехабилитацију оних који понижавају српске жртве Другог светског рата. Сматрамо да би и ЕУ морала реаговати на овакав развој догађаја.

Какви су односи са Косовом? Када ће Србија признати реалност независног Косова?

Косовско питање није политичке природе. То је проблем међународног права. Србија не може прихватити да је легално да део њене територије полаже право на независност без њеног пристанка. Сутра се исто може десити и на другом месту у свету. Узмите пример Каталоније. Она жели да следи пример Косова, једнострано и без пристанка Мадрида. Знате, заменица америчког министра спољних послова Викторија Нуланд рекла ми је да Сједињене Америчке Државе отприлике 20 година улажу у независност Косова. Питам је како је то могуће, јер је Вашингтон тада подржавао сувереност Србије. Она је одговорила: „Да, тачно је да смо подржавали сувереност Србије, али без Косова“. Одговорио сам: „Па мени је руски министар спољних послова рекао исто – Русија поштује сувереност Украјине, али без Крима“. Дакле, шта можемо да учинимо? Желимо да решимо проблеме, али не можемо преузети политику једностраног деловања. Србија има своје интересе и ми смо много учинили у дијалогу са Приштином. Али Приштина не испуњава своје обавезе из процеса нормализације. Још смо далеко од нормализације односа. Но, нормализација не садржи ни у најмањој мери признање независности Косова.

У Републици Српској Милорад Додик жели да одржи референдум којим се доводе у питање надлежности Уставног суда Босне и Херцеговине. Председник Николић и премијер Вучић изјавили су да не подржавају одржавање референдума, али да и даље подржавају босанске Србе и да неће утицати на њихову политику. Да ли се Додик игра са ватром подстичући снове о отцепљењу босанских Срба? Да ли Београд одговорно користи свој утицај на њих?

Мислим да Србија има веома мудру позицију, штитећи и своје интересе и интересе Републике Српске. Важно је да се очува стабилност у Босни и Херцеговини. С друге стране морамо да будемо искрени и да кажемо да су бошњачки политичари вршили велики притисак како би свету наметнули погрешну слику да је Босна и Херцеговина муслиманска држава. Чак се предлаже да се укине Република Српска. То никада нећемо прихватити. Срби су конструктивни људи. Босна и Херцеговина је земља са три нације и два ентитета. Нећемо ни у ком случају дозволити повреду права Републике Српске. Но, ми не желимо да се понове догађаји с почетка деведесетих. Одговорност имају сви актери, не само Срби и Република Српска.

Вратимо се на међународну бину. Какав је ваш однос према Европској унији која је у кризи?

Знате, ми смо европскији од неких земаља које су чланице Европске уније. То сам знао да кажем још пре британског референдума. Зашто? Зато што је ЕУ повезујући фактор који подстиче регионалну сарадњу на Балкану који је годинама оптерећен сукобима. Уверени смо да се исплати борити се за те циљеве и постати чланица ЕУ. Надам се само да ће Европска унија преживети док ми не постанемо њен део.

Да ли ће Србија једном затражити и чланство у НАТО?

Не, не помишљамо на то. Наша званична позиција је да би Србија требало да сачува војну неутралност. Не желимо да будемо део неког војног савеза. С друге стране, са Северноатланским пактом имамо највиши ниво сарадње земље која не жели да постане чланица.